

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Svar på Rek. 56/2021 om å sikre at omsorgen i de nordiske landene har forutsetninger for å gi adekvat behandling av personer med hørselskade

Rekommandasjon:

Rekommandasjonen har følgende ordlyd:

Nordisk råd rekommanderer de nordiske lands regeringer:

”att säkra att vården i de nordiska länderna har förutsättningar att ge ett adekvat bemötande av personer med hörselnedsättning.”

De nordiske regjeringer meddeler:

I Norge er det beregnet at om lag seks prosent (236 000) av den voksne befolkningen i Norge har et invalidiserende hørselstap etter definisjonen til "Global burden of disease". Mange flere, særlig eldre mennesker, har et lettere hørselstap.

De fleste blir utredet hos audiograf og øre-nese-halslege, får tilpasset høreapparat og blir deretter fulgt opp hos fastlege, audiograf og hørselskontakt i kommunen.

Undersøkelser viser at mange ikke bruker høreapparat og andre hørselstekniske hjelpemidler de har fått tildelt. Viktige tiltak for å øke bruken er oppbygging av kompetanse hos helsepersonell og brukere. Kompetanseoppbygging skjer gjennom hørselskontakter og ambulant bruk av audiografer og hørselspedagoger i kommunene. Opplysningstiltak kan også redusere stigma knyttet til hørselstap og til bruk av hjelpemidler.

Mangelfull kunnskap om årsaker og konsekvenser av hørselstap, kan føre til at helsepersonell ikke følger opp brukere og pasienter. Kunnskapsmangel kan føre til at helsepersonell gir mangelfull informasjon om forebygging og behandling, f. eks om bruk av høreapparat og andre hjelpemidler.

Hørselstap er en folkehelseutfordring og helsepersonellutdanningene bør gi kunnskap om kommunikasjon med hørselshemmede og sikre at medisinsk informasjon blir oppfattet

Postadresse
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo
postmottak@hod.dep.no

Kontoradresse
Teatergt. 9
www.hod.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
983 887 406

Avdeling
Administrasjonsavdelingen

Saksbehandler
Nina Horg
Thoresen
22 24 83 70

korrekt, slik at informasjon om behandlingsforløp og rehabiliteringsløp ikke glipper. Tilbud om opplæring og videreutdanning er viktig, ikke minst hos personell som arbeider med eldre mennesker i sykehjem og hjemmesykepleie. Det er for eksempel viktig å sikre at eldre tilbys høreapparat og får opplæring for å forhindre at høreapparater ikke brukes. Det er også viktig at helsepersonell har kunnskap om at bruk av høreapparat f.eks. kan redusere risikoen for å utvikle demens

I Norge er det laget en håndbok om bruk av høreapparat hvor brukeren selv, pårørende og pleiepersonell får informasjon om den enkeltes høreapparat, programinnstillinger, batteritype samt kontaktinformasjon for råd fra audiopedagog eller audiograf om hørselstekniske hjelpemidler. Det er etablert rådgivningskontorer for hørsel og helsepersonell kan få råd hos kommunale hørselskontakter. Det er også tilbud om e-læringsprogrammer for helsepersonell ved sykehus og i kommunal helsetjeneste om høreapparater og nedsatt hørsel, tinnitus og svimmelhet. Disse er ikke brukt i tilstrekkelig grad. Arbeidsgivere bør oppfordre til og legge til rette for at ansatte tar slike kurs.

I Sverige pågår en reform av hälso- och sjukvården som innebär att hälso- och sjukvården ska ställas om så att primärvården är navet i vården, vilket ska långsiktigt säkra en bra och trygg vård för bl.a. äldre med kroniska och komplexa vårdbehov.

Inom ramen för statens överenskommelse *God och nära vård 2022, En omställning av hälso- och sjukvården med primärvården som nav* med Sveriges Regioner och Kommuner (SKR) avsätts under 2022 drygt 3 miljarder för utvecklingen av den nära vården. Regionerna kan använda medel för insatser som leder till bl.a. ökad kontinuitet och relationsskapande i hälso- och sjukvården genom t.ex. fast läkarkontakt, till samskapande tillsammans med patienter och närstående samt för hälsofrämjande, förebyggande och habiliterande/rehabiliterande arbete.

Socialstyrelsen arbetar därtill med en lång rad insatser för att hälso- och sjukvården ska ha en effektiv och hållbar kompetensförsörjning. Från att bedöma tillgång och efterfrågan på personal, utfärda legitimationer och erbjuda utbildningsstöd, till att analysera framtidens kompetensförsörjningsbehov.

Vidare har SKR en digital vårdhandbok innehållande metoder och riktlinjer till personalen i vården. Vårdhandboken innehåller bl.a. kliniskt anpassad information om hörselnedsättning, t.ex. råd om hur personal ska bemöta och kommunicera med personer med hörselnedsättning och vilket stöd som kan erbjudas både i form av olika hjälpmedel samt genom olika patientföreningar.

I Danmark anslås det almindeligvis at 500 000-800 000 dansker lider af hørenedsættelse i forskellig grad, mens ca. 300 000 af disse skønnes at have høreapparat. Skønnet er fra 2017 og der findes ikke nøjagtige opgørelser herfor.

Man har ret til tolkebistand, når man er til samtale og behandling hos den praktiserende læge, en speciallæge eller på sygehuset, når man har et hørehandicap. Det er lægen, der skønner, om tolkebistand er nødvendig for din behandling, og bestiller en professionel tolk. Lægen får udgiften refunderet af regionen.

Høreapparatbehandling sker som enten offentlig behandling eller som privat behandling med offentligt tilskud ved en privat høreapparatleverandør.

Regionerne har myndighedsansvaret for både den offentlige høreapparatbehandling og den private, hvortil der gives offentligt tilskud. Høreapparatbehandling med offentlige midler kræver henvisning fra en speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme. Information om forskellige muligheder findes på bopælsregionens hjemmeside. Reglerne for privat høreapparatbehandling med offentligt tilskud findes i Bekendtgørelse nr. 847 af 19. august 2019 om høreapparatbehandling, der også beskriver krav for godkendelse af private leverandører og tilskuddets størrelse.

Vælger man høreapparatbehandling hos en godkendt, privat forhandler, får man et offentligt tilskud. Der kan forekomme egenbetaling. Det sker, hvis udgiften til den private høreapparatbehandling overstiger tilskuddets størrelse.

Offentlig høreapparatbehandling foregår enten på sygehus, på en regional høreklub eller hos en privatpraktiserende speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme, som regionen har indgået aftale med.

Sundhedsstyrelsens faglige vejledning til speciallæger i øre-, næse- og halssygdomme om udredning og henvisning af patienter med hørenedsættelse beskriver, hvilke patienter der skal henvises til videre udredning og eventuelt behandling ved en offentlig audiologisk sygehusafdeling.

I Finland finns det ca 800 000 personer med någon form av nedsatt hörsel. Av dem använder över 100 000 personer hörselapparat och/eller implantat i innerörat. Cirka 200 000 personer skulle ha nytta av hörselrehabilitering.

Den viktigaste mänskorskonventionen för hörselskadade är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som trädde i kraft för Finlands del den 10 juni 2016. I konventionen anses funktionsnedsättning uppstå i interaktionen mellan en individs organiska funktionsnedsättning och samhälleliga hinder. På grund av de hinder som återfinns i samhället kan inte alla människor på lika villkor delta i samhället och dess funktioner. Finlands handikappservicelag trädde ikraft år 1987.

I ett tillgängligt samhälle har hörselskadade lika möjligheter att delta, arbeta, utöva hobbyer, idka kultur och studera. Det förutsätter en god avlyssningsmiljö, tillgänglig kommunikation och högklassiga tjänster och hjälpmedel för hörselrehabilitering. För att garantera tillgängligheten behövs lagar och författningar.

En tillgänglig avlyssningsmiljö för hörselskadade innebär god akustik, ringa bakgrundsbuller, ljudöverföringssystem som underlättar hörseln samt information även i visuell form. En precisering av en tillgänglig avlyssningsmiljö kräver ett nytt tänkesätt snarare än investeringar.

Medlet för behandling av hörselskada är rehabilitering av hörseln med hörapparat. Största delen av hjälpmedlen för hörselskadade beviljas som medicinsk rehabilitering enligt 29 § i hälso- och sjukvårdslagen. Beviljandet av hörselapparat är ett vårdbeslut som fattas av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Bestämmelser om beviljandet av hjälpmedel finns förutom i hälso- och sjukvårdslagen även i social- och hälsovårdsministeriets förordning om överlåtelse av hjälpmedel för medicinsk rehabilitering. Största delen av hälso- och sjukvårdens hjälpmedel beviljas av den specialiserade sjukvården såsom av hörselcenter.

Folkpensionsanstalten beviljar som yrkesinriktad rehabilitering hjälpmedel för hörselskadade för att klara studier och arbete. Målet är att den hörselskadade personen blir sysselsatt och stannar kvar i arbetslivet.

Island: Sundhedspolitikken frem til år 2030 blev godkendt af Altinget i juni 2019.

Udmøntningen af sundhedspolitikken afhænger af en fælles indsats fra alle interessenter, Sundhedsministeriet og sundhedsinstitutionerne under ministeriet. Disse parter udarbejder arbejds- og handleplaner med klare mål og kriterier for fem år ad gangen, der tager hensyn til sundhedspolitikken og sundhedsministerens femårige handlingsplaner for udmøntning af sundhedspolitikken. Sundhedspolitikken frem til 2030 er baseret på syv søjler:

- Led for succes.
- Den rigtige service på det rigtige sted.
- Menneskene i forgrunden.
- Aktive og oplyste brugere.
- Effektiv servicekøb.
- Kvalitet kommer først.
- Tænker på fremtiden.

Det islandske center for høre- og talelidelser er en af sundhedsinstitutionerne under ministeriet, og institutionen skal tage hensyn til sundhedspolitikken i sin planlægning. Høre- og taleforstyrrelsescentret er et videnscenter for høre- og taleforstyrrelser i Island. Stationen leverer tjenester over hele landet, og stationens rolle er at betjene personer med hørehandicap, døvhed eller taleforstyrrelser. Medfødt døvhed er meget sjælden, men på Island er ca. et barn døvt hvert andet år. I alle tilfælde vil forældre til børn født døve få tilbud om et cochleaimplantat, der giver transplanterede modtagere adgang til de betydelige høresanser. De fleste takker ja til dette tilbudet. De bedste resultater opnås, hvis barnet diagnosticeres tidligt og får en transplantation inden 12 måneders alderen. Målrettet

screening for hørelidelser er hos nyfødte, de, der måles med unormal hørelse, sendes til yderligere målinger og diagnoser på Høre- og talecenteret.

Rekommandasjonen anses for oppfylt.